

**ОСОБЛИВОСТІ НАПИСАННЯ МУЗИКИ ВОЛОДИМИРА
ЗУБИЦЬКОГО В КОНТЕКСТІ ХОРОВИХ МІНІАТЮР
ТА ТВОРІВ ДЛЯ БАЯНА**

Охманюк В. Ф.

*заслужений діяч мистецтв України, кандидат мистецтвознавства,
професор,
професор кафедри музичного мистецтва
Волинський національний університет імені Лесі Українки*

Цзен Цянькунь

*студент I курсу магістратури факультету культури і мистецтв
Волинський національний університет імені Лесі Українки*

Юань Чжень

*студент I курсу магістратури факультету культури і мистецтв
Волинського національного університету імені Лесі Українки
м. Луцьк, Україна*

Вивчення репертуару Володимира Зубицького дає можливість простежити процеси, які відбуваються в музичному, зокрема, баянному мистецтві та глибше зрозуміти специфіку кожного історичного етапу його розвитку. Репертуар складає ядро проблематики виконавства. Саме за репертуаром можна охарактеризувати виконавський імідж музиканта, виявити його стильові та жанрові пріоритети, скласти уявлення про рівень його професійної майстерності.

Стиль хорових мініатюр В. Зубицького кристалізувався під впливом традицій, закладених М. Лисенком, К. Стеценком, М. Леонтовичем, що в найбільшій мірі виявилось в хорових мініатюрах фольклорного типу. Водночас, стильові тенденції, сформовані В. Зубицьким у фольклорній мініатюрі, набули органічного втілення в музичній мові духовних та світських мініатюр. Для світської мініатюри, що увібрала в себе елементи як фольклорної, так і духовної мініатюри, характерний синтез фольклорного, духовного і світського початку, що виявляється у використанні всього комплексу стильових елементів музичної мови, опанованих В. Зубицьким в жанрі хорової мініатюри. Внаслідок засвоєння стильових особливостей фольклорного мислення та їх переосмислення в фольклорних мініатюрах, композитор приходить до формування власної стильової системи і далі переносить закономірності стилю на галузь духовних і світських мініатюр.

Дотримуючись традицій, В. Зубицький обирає як першооснову для своїх хорових мініатюр тексти й мелодії українських народних пісень

(карпатський фольклор), канонічні церковні тексти (молитви й псалми) та поезію відомих українських авторів (Т. Шевченка, Л. Костенко, С. Демчука, П. Підгорецького). У той же час, сучасні методи роботи з матеріалом та творчий підхід до переосмислення традицій приводить до піднесення їх на якісно новий рівень, чому сприяє синтез найкращих досягнень в галузі хорової музики та сучасних принципів музичного мислення.

Хорові мініатюри Володимира Зубицького – яскравий приклад звертання сучасного композитора до традиційних жанрових шарів національної культури, що пройшли багатовіковий історичний шлях і стали своєрідною «візитною карткою» творчості українських композиторів попередніх поколінь.

Престиж виконавської школи перевіряється у конкурсних змаганнях. Численні баянні конкурси (міжнародні, всеукраїнські, регіональні, обласні та інші) дають чудові можливості для творчого спілкування музикантів, сприяють обміну репертуарними новинками. У процесі апробації у конкурсних програмах нещодавно написаних творів виявляються їх концертні характеристики. Водночас в інтерпретації сучасної музики виконавець має можливість розкрити свій творчий потенціал, репрезентувати технічну майстерність у володінні новітніми прийомами гри на баяні.

Один із найбільш відомих представників сучасної української композиторської та виконавської школи В. Зубицький працює в різних репертуарних площинах. Він створює конкурсні, концертні, педагогічні твори, музику для масового слухача. При цьому у своїй творчості митець іде шляхом оновлення, «розширення меж», «виходу за» усталене, традиційне, звичне. Він намагається «стирати границі», які визначені певною регламентацією.

В. Зубицький створює яскраві концертні конкурсні твори, дитячу музику, яка звучить на концертній естраді та різних за статусом (міжнародних, всеукраїнських тощо) творчих музичних змаганнях. Його композиції привертають увагу як професіоналів, так і любителів баянного мистецтва.

Гранично розширюючи баянну аудиторію, композитор працює в різних мистецьких напрямках і жанрах (концерт, сюїта, партита, мініатюра, медитації). Він, з одного боку, певною мірою модифікує академічний статус інструмента, який у сучасному музичному просторі «стає все більш елітарним» (В. Зубицький), а з іншого – створює музику, яка подобається не тільки професіоналам, а й широкій аудиторії. Новаторство творів В. Зубицького виявляється у синтезі цих різноспрямованих векторів, що зорієнтовано в результаті на «завоювання» усіх груп слухачів: академічної, елітарної, масової публіки. Водночас композитор максимально розширює межі «виконавського функціонування» своєї музики, спрямовуючи її на

різних за фаховою підготовкою музикантів: від початківців до високопрофесійних майстрів баянного мистецтва.

Гостро реагуючи на запит часу, В. Зубицький активно збагачує баянну музичну мову. У його опусах мелодизм поєднується з алеаторичними та сонористичними прийомами письма, такими, як кластері плями, нетемпероване гліссандо, тремоло, вібрато, різноманітними шумовими ефектами (удари по корпусу баяна, клацання язиком та пальцями, тупання ногою тощо), введенням співу в інструментальну палітру твору.

Як виконавець, В. Зубицький захоплює аудиторію експресією своєї баянної гри. Його артистизм відкриває нові обрії у розвитку виконавства. Водночас «експансія» публіки музикантом відбувається за допомогою своєї, чітко усвідомленої репертуарної політики. Уникаючи жанру обробки народних мелодій, В. Зубицький пропагує класичну та сучасну музику, виконує переважно власні твори, які мають блискучі концертні характеристики і водночас включають комплекс особливих засобів впливу на слухачів сприйняття. Цей комплекс виявляється у зовнішніх факторах – використанні добре відомого тематизму, яскравої назви твору; у властивостях самої музики – поєднанні сучасних ефектних баянних прийомів з енергією ритму, загостреною контрастністю динаміки, колористичною регістровою; у нових тембрових сполученнях баяна з академічними інструментами.

«Комплекс першого», який проявляється у композиторській та виконавській творчості В. Зубицького, властивий і його громадській діяльності. Широка пропаганда баянного мистецтва обумовлює проведення різних за статусом фестивалів, конкурсних змагань, майстер-класів тощо. Активне концертування артиста містами України та світу (Казахстан, Росія, Прибалтика, Європа), організація численних міжнародних баянних форумів, проживання за кордоном («український іноземець») дозволяють музиканту максимально розширити слухачську аудиторію та сферу функціонування баянного мистецтва.

Генеральний вектор композиторської та виконавської діяльності В. Зубицького спрямований на виведення баяна на провідні позиції сучасної культури. Його творчий доробок в сольному та камерно-ансамблевому музикуванні значно збагачує сучасний репертуар виконавців-баяністів, сприяє виведенню баянного мистецтва на якісно новий рівень. Закладений в творах В.Зубицького потенціал розкриває нові можливості звернення до широкої слухачької аудиторії. Музична діяльність митця репрезентує українську баяну школу на міжнародному рівні, сприяє подальшому зростанню її авторитета та визнанню українського музичного мистецтва у світі.

Література:

1. Варакута М. Хорова мініатюра в українській музиці: закономірності розвитку жанру та їх осмислення в музикознавстві.

Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури: збірник наукових праць. К., 2009. Вип. XXII. С. 281 – 287.

2. Голяка Г. П. Дитячі сюїти Володимира Зубицького в сучасному репертуарі баяністів. Мистецтво та освіта сьогодення: Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти: зб. наук. Праць. 2006. Вип. 18. С. 338 – 351.

3. Голяка Г. П. Камерна музика з баяном Володимира Зубицького в контексті сучасного баянного виконавства. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти: зб. наук. праць.* Харків, 2007. Вип. 19. С. 247 – 260.

4. Кужелев Д. Баянна творчість українських композиторів: навчальний посібник. Л.: СПОЛОМ, 2011. 206с.

5. Шашевський А. Великі жанри в українській музиці для баяна та акордеона (тенденції розвитку в останній чверті XX початку XXI ст.). Луганськ, 2007. 160с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-500-9-68>

СТРУКТУРА КОМУНІКАТИВНОГО АКТУ В МУЗИЧНОМУ МИСТЕЦТВІ

Прядко О. М.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри музичного мистецтва*

*Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
м. Кам'янець-Подільський, Україна*

Мистецтво є універсальним засобом комунікації, що дозволяє ефективно передавати емоції, почуття, переживання людини. У творчому комунікативному акті можливим є подолання таких перешкод, як мовленнєвий бар'єр, різність світоглядів, менталітету. У сучасних умовах існування суспільства, коли віртуальне спілкування у багатьох випадках замінює традиційні його форми, важливим є питання налагодження глибокої емоційної взаємодії між людьми. Мистецтво ефективно виконує соціалізуючу функцію, об'єднує людей, дозволяє глибоко переживати спільні емоції.

Проблеми використання мистецтва як засобу комунікації вивчають філософи, мистецтвознавці, культурологи, психологи. Ґрунтовні праці, у яких розкрито особливості використання системи символів, за допомогою яких митець закодовує інформацію, висвітлено взаємодію автора, музиканта-виконавця та рецепієнта у творчому комунікативному акті, належать Н. Гудмену, С. Лергер, Ю. Лотману, Г.-Г. Гадамеру, М. Віллароель.